

STRATEGI FRAMTIDENS MOBILITET

Hur kan regionen möta medborgarnas framtida
krav på hållbart resande?

RAPPORT

EXPEDITION MONDIAL 2019-12-16

Fredrik Bergfalk & Erik Widmark

| INNEHÅLL

Kort sammanfattning	3
Uppdraget & metodik	5
Regionens utmaningar	15
Insikter medborgare	23
Struktur	31
Målbild/vision	33
Utvecklingsområden	35
Målsättning/mätning	68
Sammanfattning & slutsatser	80
Nästa steg	91

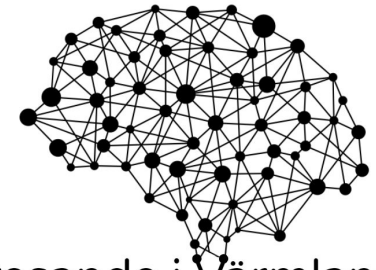

KORT SAMMANFATTNING

KORT SAMMANFATTNING

Stegen mot Smart resande i Värmland

Smart resande i Värmland

Målet för projektet var att ta fram en strategi för Framtidens mobilitet i samarbete med medborgare och organisation.

Den samskapade målbilden är: **Smart resande i Värmland**. Där smart står för hållbart, enkelt, attraktivt, bekvämt, tillgängligt och resurseffektivt samt att utvecklingen av mobilitet i regionen sker utifrån medborgarnas behov, beteenden och förväntningar. Hela mobilitetssystemet ska vara smart - klimatsmart och bygga på smarta tjänster som samskapas med medborgare och tar tillvara på digitaliseringens och teknikutvecklingens möjligheter.

För att nå målbilden har fem **utvecklingsområden** identifierats, se bild.

Målsättningen är att medborgare väljer att göra allt **fler av sina resor mer hållbara** eller väljer att **inte** alla genomföra för medborgarna **önskade resorna**.

UPPDRAGET & METODIK

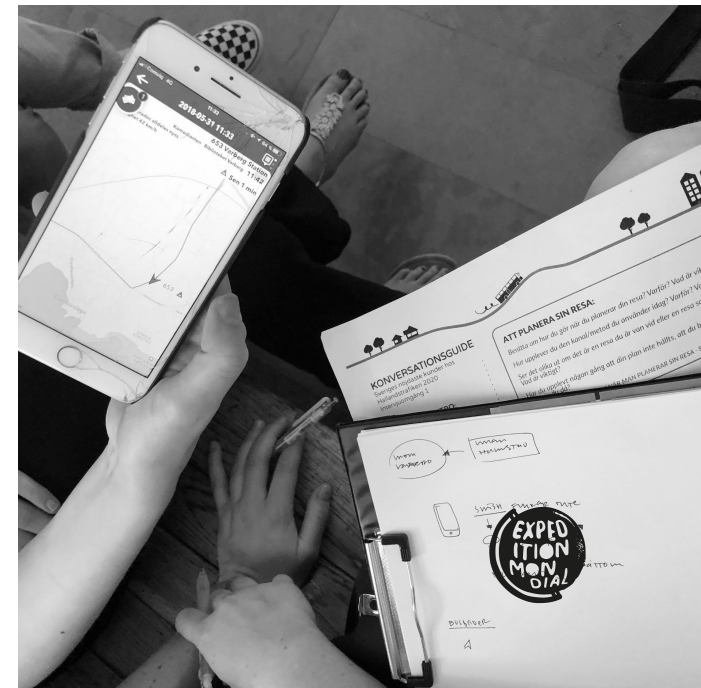

UPPDRAGET

Detta arbete har syftat till att definiera hur regionen behöver utforma sitt erbjudande för att **möta medborgarnas framtida krav på hållbar mobilitet** och därmed:

- Ha **kunden** (medborgaren) i **fokus**
- **Öka kunskapen** hos personal och beslutsfattare inom kollektivtrafiken om framtidens mobilitet
- **Uppnå samsyn** avseende nuläge och förväntad **målbild/vision**
- **Definiera regionens roll** i framtidens mobilitetslandskap
- Arbeta fram **strategidokument**
- Vara **stöd genom processer, utbildningsinsatser och strategisk rådgivning** för alla nivåer i organisationen

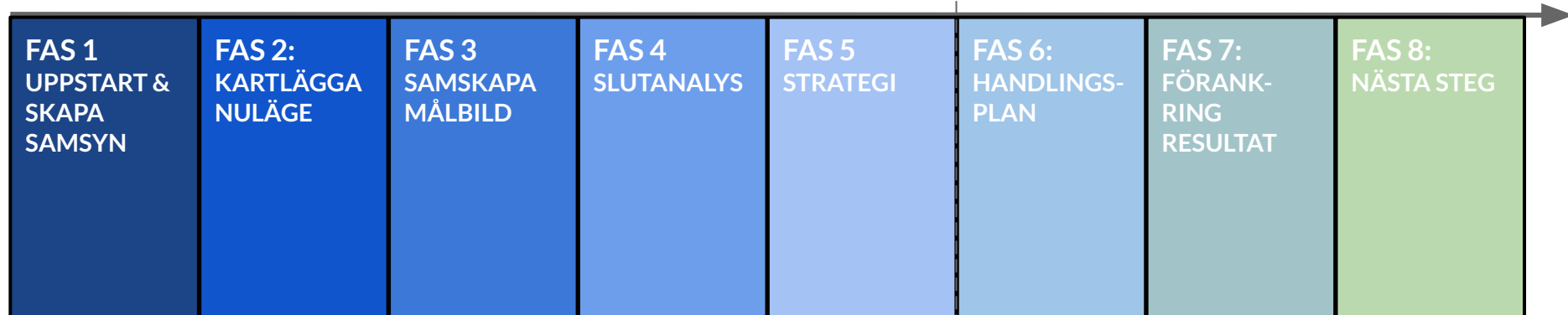
Strategin för Framtidens mobilitet kommer användas som input till det kommande Trafikförsörjningsprogrammet och Målbild 2040 som är under framtagning inom Region Värmland.

PROJEKTPLAN

Framtidens mobilitet

Årsskiftet
2019/2020

| ARBETSSÄTT - TJÄNSTEDESIGN

Vårt arbetssätt för att skapa denna strategi kallas för tjänstedesign.

Inom tjänstedesign finns ett par principer nämligen:

Utgångspunkt i kundens liv, behov, beteenden och förväntningar

Kunden/medborgaren blir den gemensamma plattform vi bygger lösningar på. Detta hjälper oss att förstå organisationen och de förändringar som skall designas i dess större kontext.

Samskapande - Processen involverar kunder och organisationen i att både formulera utmaningen samt skapa lösningar för att försäkra oss om att resultatet faktiskt bygger på kundernas/medborgarnas behov

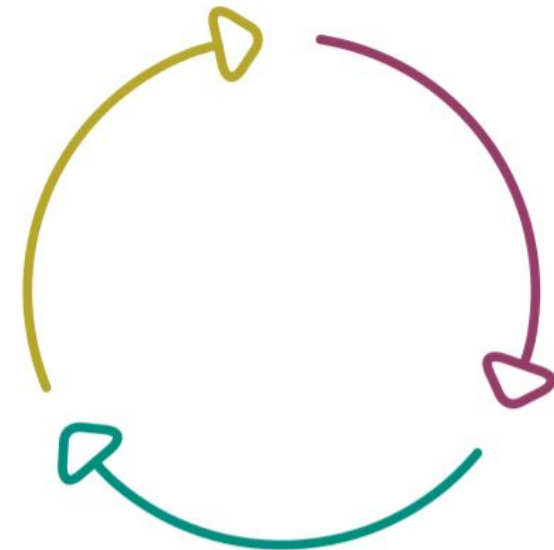

Kunden/medborgaren som utgångspunkt

| ARBETSSÄTT - TJÄNSTEDESIGN

Iterativt arbetssätt - Ett iterativt arbetssätt möjliggör att vi stegvis kan formulera och validera insikter samt också tidigt testa hypoteser om lösningar. I varje iteration kan vi vidareutveckla och bygga vidare på lärdomar från tidigare iterationer.

Kund- och organisationsoptimalt - Genom att involvera både kunder/medborgare i processen kan vi säkerställa att vi möter kundernas behov samt att resultatet också är förankrat inom organisationen och möjligt att realisera utifrån de förutsättningar man har.

Iterativ arbetsprocess för att definiera utmaningen och samskapa lösningen.

| TJÄNSTEDESIGN - EN ETABLERAD METODIK

Exempel på organisationer i Sverige och övriga världen som använder tjänstedesign

VERKTYG - DJUPINTERVJUER

Djupintervjuer har varit ett viktigt verktyg för att förstå kunderna/medborgarna samt att fånga upp organisationens perspektiv.

- Genomförs ofta i den kontext där kunden möter tjänsten
- Uppmuntrar till berättande inom förutbestämda frågeområden s k semi-strukturerade intervjuer
- Lyssnar efter vad som är viktigt för användaren
- Fokuserar på de gemensamma nämnarna hos målgruppen
- Vi frågar tills vi når mättnad, det vill säga tills vi hör samma typer av svar återkomma
- Användning av många varför-frågor identifierar de underliggande faktorerna

| INTERVJUERNA I PROJEKTET

Intervjuerna i projektet genomfördes i två omgångar. I den första omgången låg fokus på att förstå nuläget kopplat till resande i regionen. Medborgarnas behov, beteenden och förväntningar.

I den andra omgången var fokus ett framtida nyläge med olika områden som valts ut utifrån insikterna från omgång 1. Detta gjordes tillsammans med regionen. I den omgången fördjupade vi oss i komponenterna i utvecklingsområdena och målbilden/visionen.

| SAMSKAPANDE WORKSHOPS

I workshops och med så kallat triggermaterial har vi under projektets samskapat och validerat regionens förutsättningar och de olika komponenterna i strategin.

- Formulerat hypoteser och testat med medborgare
- Löpande rapporterat insikter samt bjudit in Region Värmland samt Kollektivtrafiknämnden att jobba utifrån dessa insikter
- Validerat och vidareutvecklat Regionen Värmlands idéer med medborgare

| DJUPINTERVJUER

48 st

djupintervjuer i 2 omgångar:
varav 25 st planerade och 23 spontana ute i
samhället: Karlstad, Arvika och Hagfors
Utöver dessa gjordes 8 intervjuer i
organisationen och med politiker. Insikterna
och denna strategi är baserat på detta
underlag.

ca 40 h

intervjutid totalt.

Åldern hos respondenterna var
mellan ca 14-75 år, i tätort och landsbygd,
blandning: bilister, växelåkare och
kollektivresenärer

REGIONEN STÅR INFÖR
STORA UTMANINGAR...

| UTMANINGAR

Region Värmland har ett stort ansvar att både få samhället att fungera men också hjälpa medborgarna till ett mer klimatsmart val. De utmaningar regionen står inför kan inte lösas enbart med bättre kollektivtrafik utan ett större grepp måste tas och ett samarbete kring hållbar mobilitet med andra aktörer måste inledas. För detta krävs ett skifte.

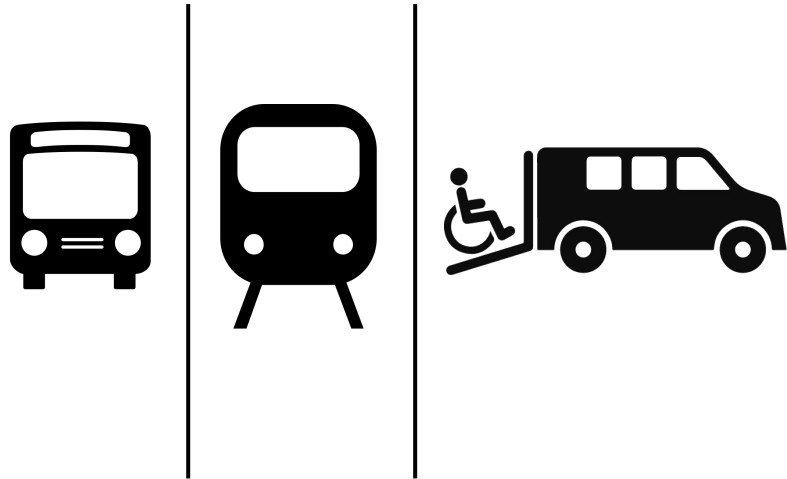
“...senast 2030 tillhandahålla tillgång till säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. Förbättra vägtrafiksäkerheten, särskilt genom att bygga ut kollektivtrafiken...”

Ur Agenda 2030. Mål 11: Hållbara städer och samhällen

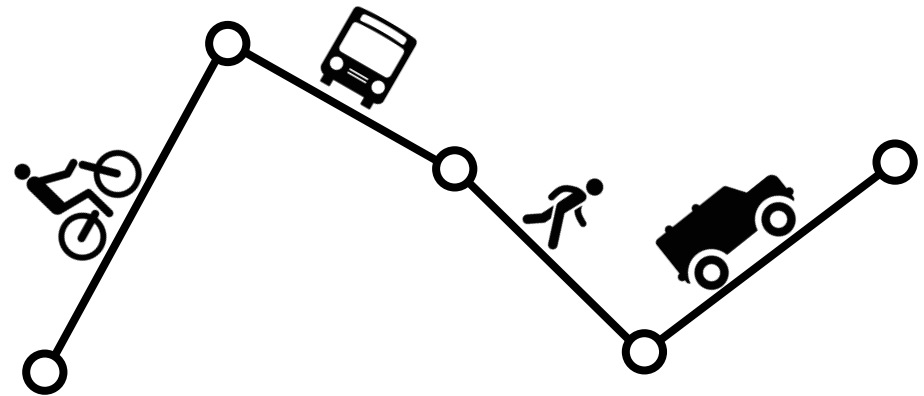

| FÖRÄNDRING

Region Värmland måste därför gå från att utgå från enskilda transportslag och resor...

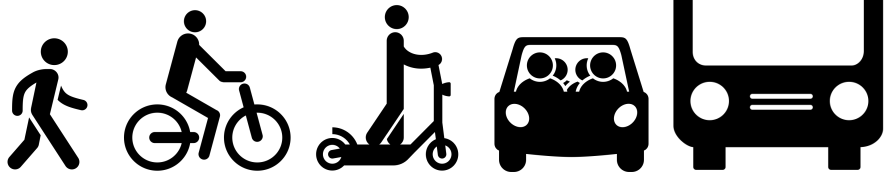

... till att underlätta hållbart resande i ett sammanhållet system anpassat till medborgarnas liv

| FÖRÄNDRING

Och att också inkludera all annan hållbar transport...

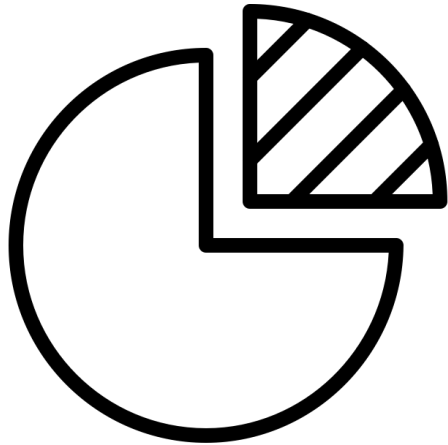

... samt om möjligt till och med undvika oönskat resande helt

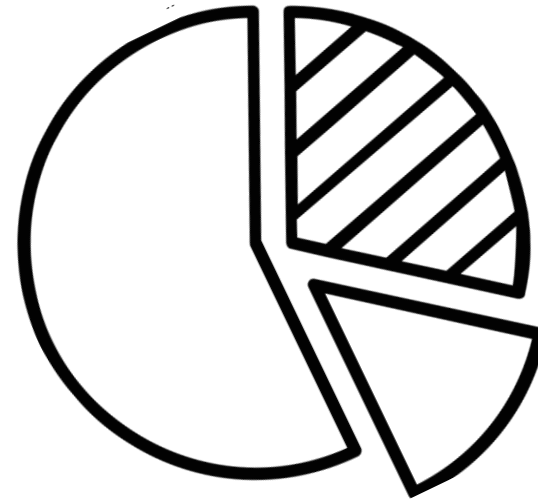

| FÖRÄNDRING

Vi kan inte bara mäta kollektivtrafikens marknadsandel...

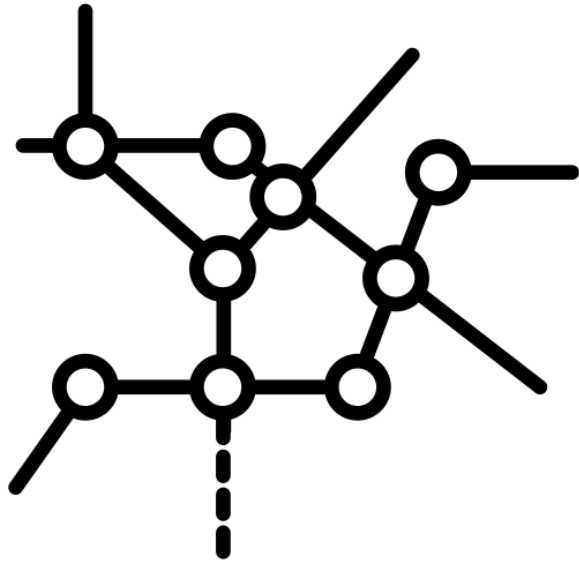

...utan även mäta ökningen av andelen hållbar förflyttning

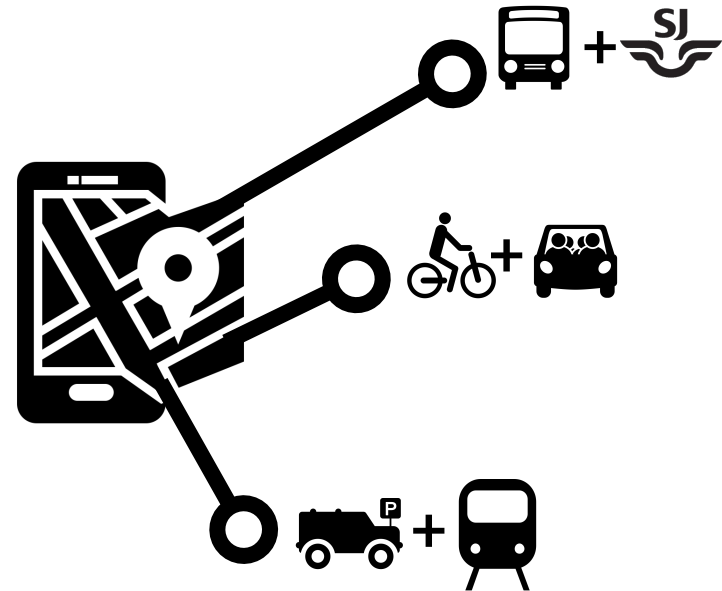

| FÖRÄNDRING

Och gå från att bygga och äga hela systemet själva...

...till att samarbeta för att möjliggöra ett mer hållbart resande

| FÖRÄNDRING

Region Värmland måste gå från ett standarderbjudande för alla...

... till att anpassa hållbart resande utifrån individers och regionens olika förutsättningar

| FÖRÄNDRING - ETT UTÖKAT UPPDRAG

Men för att klara detta behövs ett utökat uppdrag
och en ny strategi för kollektivtrafiken

INSIKTER MEDBORGARE

Medborgarnas trösklar, utmaningar, förväntan & drivkrafter kopplat till hållbar mobilitet

| INSIKTER MEDBORGARE

MAN SITTER FAST
I SITT BETEENDE &
SITT
TRANSPORTVAL

PERSONLIG
VINNING ÄR
DRIVKRAFT FÖR
FÖRÄNDRING

MAN HITTAR EN
LÖSNING FÖR
LIVSPUSSLET, EJ
FÖR EN RESA

EN "RESEKALKYL"
GÖRS UTIFRÅN
FÖRUTSÄTT-
NINGAR &
LIVSSITUATION &
DEN KAN
FÖRÄNDRAS
UNDER LIVET

BILEN ÄR FÖR
MÅNGA NORM &
REFERENSRAM

FÖRUTSÄTT-
NINGARNA FÖR
ATT KUNNA
VÄLJA MER
HÅLLBART
SKILJER SIG ÅT

MAN SITTER FAST I SITT BETEENDE & SITT TRANSPORTVAL

- De flesta växer upp med att bil finns och bygger upp sina liv och aktiviteter med bilen som transportmedel - det blir en vana
- Man försvarar bilvalet med att den ändå kostar i lån och försäkring, man ser månadskort som en extra utgift utöver bilens fasta kostnader
- Man kan också bli “fast” i kollektivtrafik och välja att nyttja månadskortet när man ändå har köpt det istället för att t ex cykla och gå
- Det är enklare att “byta upp sig” till mer bekväma resealternativ, svårare att “byta ner sig”

“Nyckeln ligger alltid på matbordet och bilen är ju redan betald”

PERSONLIG VINNING ÄR DRIVKRAFT FÖR FÖRÄNDRING

- Miljöfaktorn är i sig **ingen drivkraft** att ändra sitt resande för de flesta
- Många har dock ett dåligt miljösamvete på grund av bilkörning men har **svårt att se ett liv utan bil**
- Det som är starka drivkrafter till förändring är: **smidigare, bekvämare, trevligare, enklare, effektivare, snabbare, billigare eller mer hälsosamt, träning...** och om det dessutom är bättre för miljön är det en bonus
- **Personlig hälsa** och **träning** är för många en stark drivkraft med koppling till hållbara val
- **Möjliga styrmedel** för att få till en förändring är att även göra det: mindre bekvämt, mindre effektivt, dyrare, etc. att välja mindre hållbart

“Vet och håller med att hållbarhet är viktigt. Håller på med återvinning och sopsortering som andra, men att ta bilen är så bekvämt.”

| MAN HITTAR EN LÖSNING FÖR LIVSPUSSLET - EJ FÖR EN RESA

- Det är mycket som skall hinnas med i **livspusslet** och man upplever att det blivit mer och de som har barn hemma har också behov av att skjutsa dem till alla deras aktiviteter
- Målet är att hinna med **dagens alla aktiviteter**
- Med bil känner man **kontroll** över när och var man kan resa
- Att få människor att förändra sitt resande handlar om mer än bara hur man transporterar sig, det är en fråga om **betendeförändring**

“Bilen är det snabbaste och smidigaste sättet för mig att ta mig till jobbet, handla, träna och göra ärenden - få ihop dagspusslet”

| EN “RESEKALKYL” GÖRS UTIFRÅN FÖRUTSÄTTNINGAR & LIVSSITUATION & DEN KAN FÖRÄNDRAS UNDER LIVET

- Resekalkylen baseras på **yttre förutsättningar** t.ex. bensinpris, parkeringskostnader, köer, närhet till kollektivtrafik, samhällsnormer...
- ... men också på **min livssituation** t ex. om jag: är student, barnfamilj, särbo, har sommarstuga, löneläge, etc.
- Resekalkylen kan resultera i att jag gör ett transportval t ex bara buss eller olika transportval för olika resor/situationer
- Vid **förändrad livssituation** eller nya yttre förutsättningar kan “resekalkylen” **omvärderas**

“När jag skiljde mig så funderade jag ett tag innan jag bestämde mig för att skaffa bil”

Börjar skolan
Tar körkort
Ev. byter ort för studier
Skaffar första jobbet
Ev. byter jobb &/eller flyttar
Träffar livspartner
Skaffar barn
Ev. skaffar stuga eller flyttar
Barnen flyttar ut
Ev. skiljer sig
Går i pension
Blir skröplig
Får ej köra bil

BILEN ÄR FÖR MÅNGA NORM & REFERENS RAM

- Andra transportsätt **jämförs** ofta **med bilens fördelar** (flexibelt, dörr-till-dörr, kontroll, bagage, egen tid, status)
- Andra transportmedel har **svårt att mäta sig** med bilens fördelar
- Många **kostnader** i bilägandet som **man inte tar med** i sin kalkylen, man räknar oftast bara bensin och parkering
- Bilen är ibland också en del av **identiteten** och/eller kulturen
- Många som **ändrat sitt resande** från bil till kollektivt/cykla upplever dock att det inte är så farligt som många tror och de **hittar** nya **fördelar** med sitt nya resesätt
- Många som åker kollektivt ser **nackdelar med bilen** och tvärtom

“Här i Jössefors typ är det bilen som gäller”

“Blöta jeans och regnponcho är inte hög status”

| FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT KUNNA VÄLJA MER HÅLLBART SKILJER SIG ÅT

- Medborgarna har **olika förutsättningar** för att förändra sitt resebeteende
- **Alternativen** är mer begränsade i mer glesbefolkade delar av regionen
- Det finns även **variationer i normer** kring resande: synen på bil, hälsa, miljö, etc. och **gruppens beteende** påverkar starkt
- Man måste **möta medborgarna utifrån deras situation** och underlätta för dem att ta sig framåt i förändringsresan

“Bussen går nere vid macken, en bit att gå drygt 2 km och jag har ont i en fot svårt att gå”

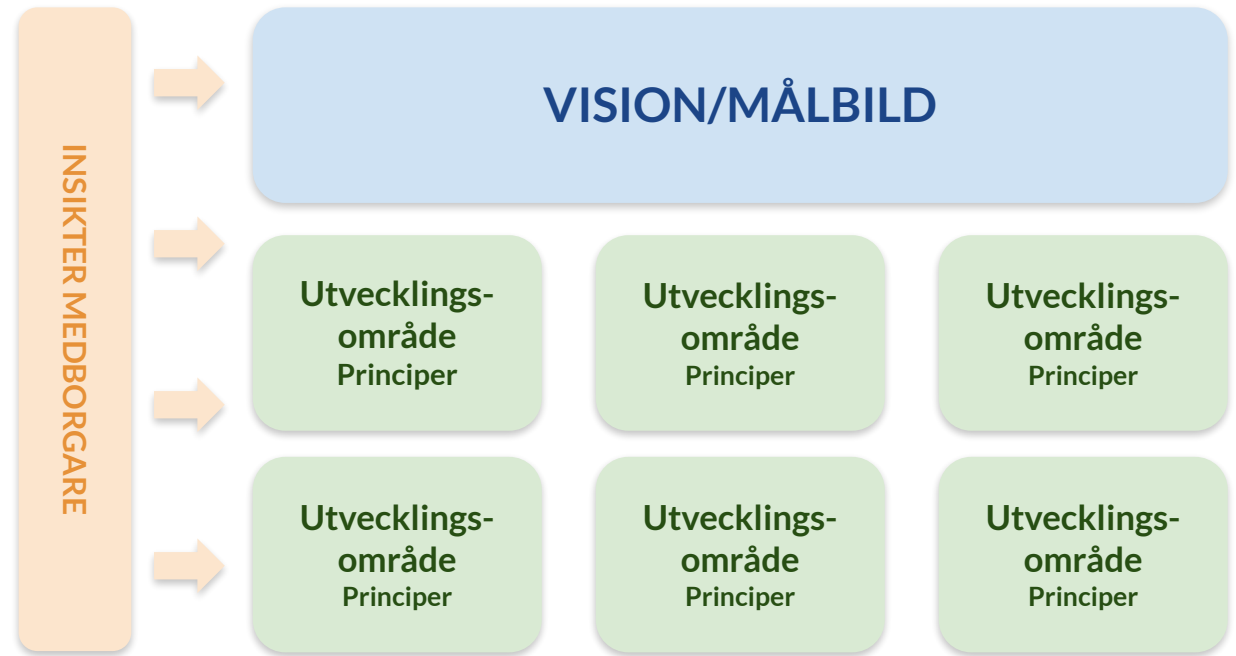
STRUKTUR PÅ STRATEGIN

| STRUKTUR: VISION/MÅLBILD & UTVECKLINGSOMRÅDEN

Utifrån **insikterna** från medborgarna och i workshops med organisationen och politiker samskapades en **vision/målbild** och de mer detaljerade **utvecklingsområdena**. Dessa tillsammans skapar **strategin** som visar vad som bör prioriteras för att gå mot målbilden.

Inom respektive utvecklingsområde finns också **principer** som kan användas som guidelines vid beslut och prioriteringar framåt. Här visas också **hur principerna kan tillämpas** i form av **exempel** som baseras på djupintervjuerna med medborgare och de workshops som genomförts.

MÅLBILD/VISION

Vad vill Region Värmland uppnå?

| BESKRIVNING VISION/MÅLBILD

Baserat på medborgarnas förväntan samt Regions Värmlands drivkrafter och förutsättningar har en vision/målbild formulerats:

Smart resande i Värmland. Denna innebär att Region Värmland ska skapa förutsättningar för smart resande och bidra till en levande region.

Smart står för: hållbart, enkelt, attraktivt, bekvämt, tillgängligt och resurseffektivt. Utvecklingen av mobilitet skall alltid ske utifrån medborgarnas förutsättningar, behov, beteenden och förväntningar. Smart innebär också att Region Värmland skall vara kreativa och utmana oss för att hitta nya tjänster och lösningar för att möta medborgarnas transportbehov.

Smart resande i Värmland

UTVECKLINGSSOMRÅDEN

Hur tar Region Värmland sig mot målbilden/visionen?

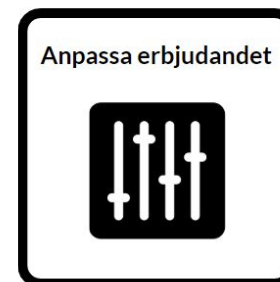

UTVECKLINGSOMRÅDEN

För att säkerställa att regionen jobbar mot den gemensamma visionen/målbilden “Smart resande i Värmland” har fem utvecklingsområden identifierats. Nämligen:

- Ta ansvar för helheten
- Skapa motivation till förändring
- Skapa förutsättningar för hållbart resande
- Stötta successiv förändring
- Anpassa erbjudandet

Dessa utvecklingsområden kan fungera som en checklista för kommande initiativ så att de prioriteras utifrån vad som bäst stöttar strävan efter “Smart resande i Värmland”.

TA ANSVAR FÖR HELHETEN

Utvecklingsområde 1

Ta ansvar för
helheten

Region Värmland skall gå från dagens roll som
kollektivtrafikaktör till att orkestrera ett
sammanhållet mobilitetssystem

| BESKRIVNING TA ANSVAR FÖR HELHETEN

Region Värmland behöver ta en ny roll och ta ansvar för helheten i det framväxande mobilitetssystemet (ekosystemet). Det innebär ett ansvar för att de olika delarna (och aktörerna) i systemet fungerar tillsammans på ett logiskt sätt och därmed skapar bra helhetsupplevelse för medborgarna.

Region Värmland ska samordna och samarbeta med olika aktörer i mobilitetssystemet för att systemet ska fungera smidigt och sammanhållet. Nya affärsmodeller kommer behöva testas och utvecklas för att hålla samman erbjudandet mot medborgarna.

**Region Värmland skall gå
från dagens roll som
kollektivtrafikaktör till att
orkestrera ett
sammanhållet
mobilitetssystem**

TA ANSVAR FÖR HELHETEN

Mobilitetssystemet innefattar olika transportmedel (även de utanför kollektivtrafiken) och alla typer av resande inom och till och från regionen, men också att verka för att medborgarna om möjligt ska undvika de resor som de ser som oönskade. I framtiden kommer även andra alternativ t ex självkörande fordon vara en naturlig del i systemet. För att kunna nyttja tillgängliga transportmedel finns också tjänster i systemet för att skapa överblick samt kunna planera och genomföra sin resa.

TRANSPORTMEDEL I MOBILITETSSYSTEMET

Åka själv i privat
fordon

Samåka i privat
fordon

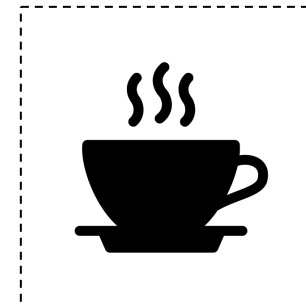
Åka kollektivt

Elcykla

Gå/Cykla

Undvika oönskade
resor

| PRINCIPER TA ANSVAR FÖR HELHETEN

Region Värmland...

- ...ser till att utbudet hålls ihop på ett enkelt sätt så medborgarna får en tydlig **överblick**
- ...gör det möjligt att **planera och genomföra sina resor** oavsett transportmedel
- ...verkar för att **informationsutbytet** mellan aktörerna fungerar **smidigt** och hålls samman utifrån resenärens perspektiv
- ...driver på i frågor om hållbart resande i **samarbete med systemets aktörer** oavsett om de är i offentlig eller privat regi
- ...samarbetar med **aktörer** som har **inverkan på medborgarnas resebehov, resmönster och transportval**, exempelvis arbetsgivare, skolor, etc.
- ...testar och utvecklar **nya affärsmodeller och tjänster** tillsammans med övriga aktörer
- ...gör det **smidigt att nyttja** kombinerad mobilitet

“Ett sammanhållet logiskt system för resandet”

| EXEMPEL TILLÄMPNING TA ANSVAR FÖR HELHETEN

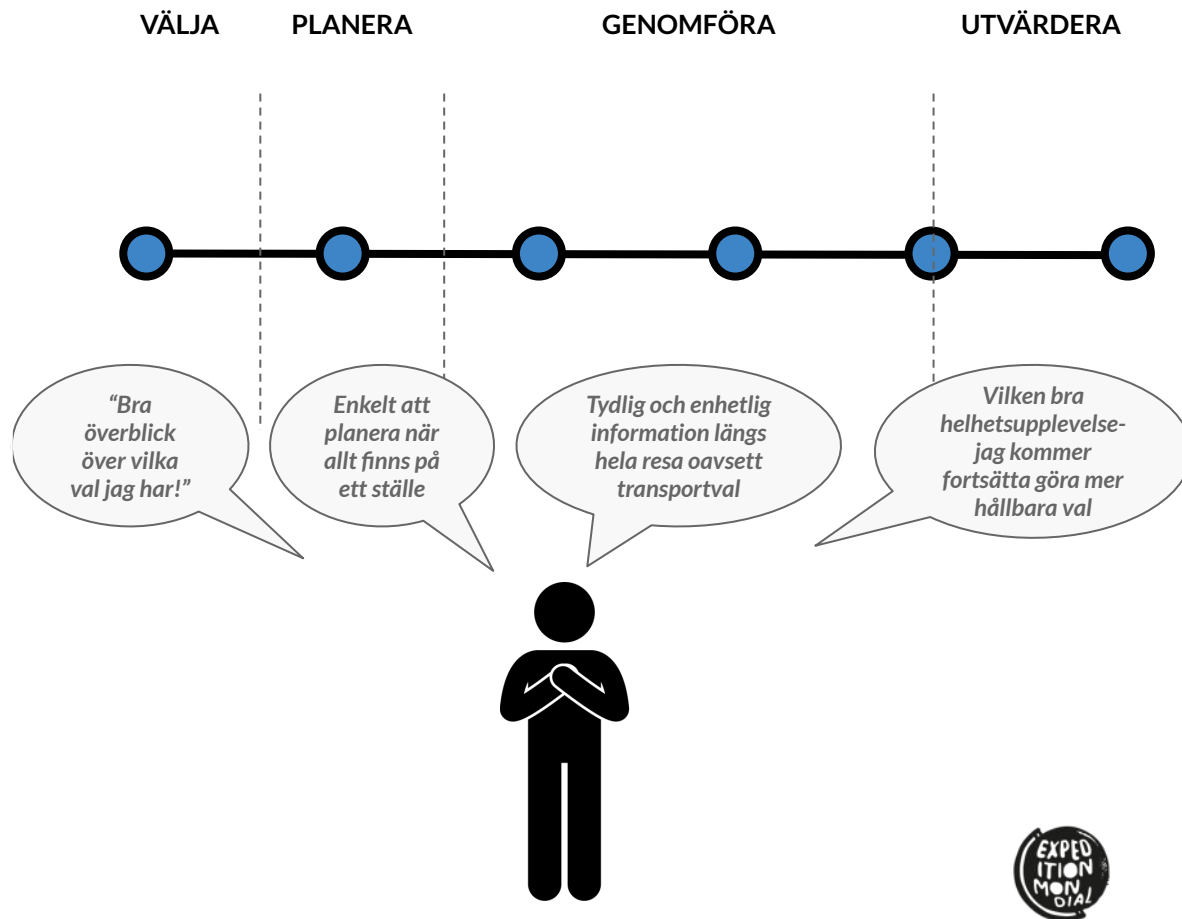
Region Värmland tar ansvar för helheten t ex genom att ...

... tillhandahålla tjänster som ger en bra överblick över alternativen, så att medborgarna lättare kan **göra smartare resval** i sin vardag

... låta utveckla tjänster som gör det **enkelt att planera och köpa** resor oavsett operatör och transportsätt

... skapa ett system som ger **tydlig realtidsinformation** under resan så medborgarna känner att det har **kontroll oavsett transportval och situation**

... skapa förutsättningar för **smidiga byten** oavsett transportval så helhetsupplevelsen blir bra

SKAPA MOTIVATION TILL FÖRÄNDRING

Utvecklingsområde 2

**Skapa motivation
till förändring**

**Region Värmland skall underlätta för
medborgarna att vilja välja mer hållbart genom
att utgå ifrån deras drivkrafter för förändring**

| BESKRIVNING SKAPA MOTIVATION TILL FÖRÄNDRING

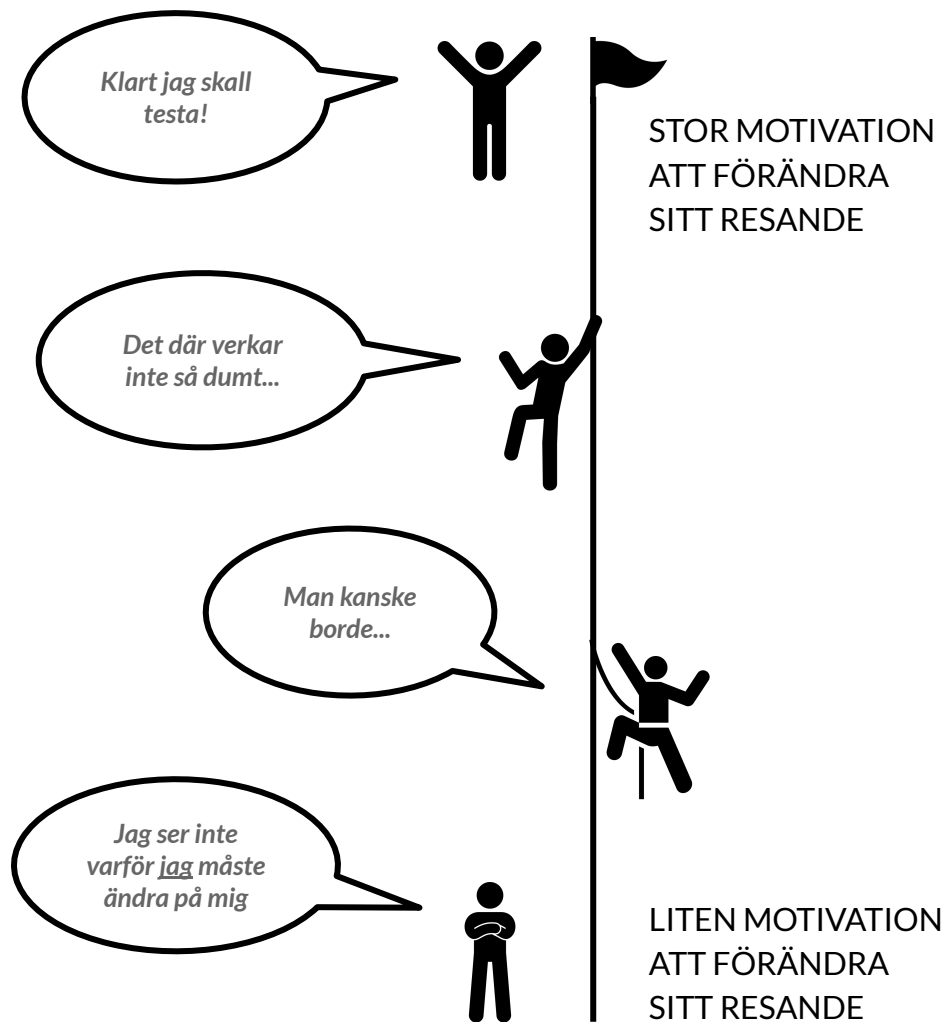
Många Värmlänningar anser att hållbarhet är viktigt, men har svårt att hitta motivationen till att förändra sina vanor. Många medborgare söker stöd att göra mer hållbara val. Att förändra beteenden tar tid och att motivera medborgarnas till mer hållbara resvanor kommer inte ske över en natt. Region Värmland bör utgå från medborgarnas drivkrafter till förändring och skapa incitament för att få folk att vilja ändra sitt resande till mer hållbara alternativ. Hållbarhet i sig är inte en stark drivkraft, men upplevs som en positiv bonus. De starkaste drivkrafterna till förändrat resande är snarare; billigare, enklare, bekvämare eller mer hälsosamma transporter än idag. En annan stor motivation till att förändra sitt beteende är den sociala normen, det vill säga vad som är accepterat och uppmuntrat av den grupp man känner tillhörighet till.

**Region Värmland skall
underlätta för
medborgarna att vilja välja
mer hållbart genom att
utgå ifrån deras drivkrafter
för förändring**

| SKAPA MOTIVATION TILL FÖRÄNDRING

För att ändra resvanor till mer hållbara alternativ behöver Region Värmland nyttja medborgarnas faktiska drivkrafter och därigenom få de mer klimatsmarta alternativen att upplevas som mer attraktiva i relation till de mindre hållbara alternativen.

| PRINCIPER SKAPA MOTIVATION TILL FÖRÄNDRING

Region Värmland...

- **...motiverar till förändring utifrån medborgarnas drivkrafter** för att fler ska göra hållbara val. Primära drivkrafter är till exempel; billigare, enklare, trevligare, säkrare, bekvämare och effektivare. Ökad hållbarhet är för medborgarna en positiv bonus.
- **...uppmuntrar mer hållbara beteenden**, exempelvis genom incitament och belöningar för att fler resor genomförs på ett mer hållbart sätt
- **...påverkar så att icke hållbara transporter upplevs som mindre attraktiva**. Detta kan till exempel göras genom att verka för att förändra den sociala normen kring hållbart resande och/eller påverka med styrmedel för att de hållbara alternativen uppfattas som det bättre valet.

“Nu är det det mer attraktivt att välja hållbart”

| EXEMPEL TILLÄMPNING SKAPA MOTIVATION TILL FÖRÄNDRING

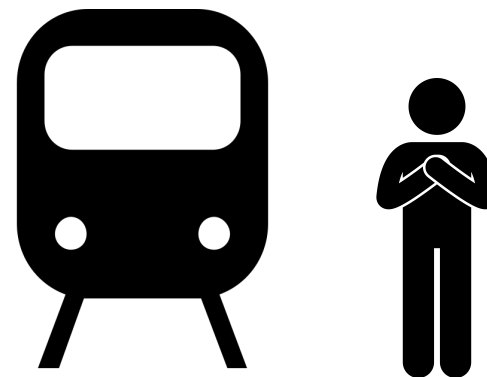
Region Värmland skapar motivation till förändring t ex genom att...

... erbjuda **bekvämare** hållbara pendlingsmöjligheter där det finns möjlighet till återhämtning, men också att jobba på resan och få tillgodogöra sig arbetstiden

... verka för fler och säkrare parkeringsmöjligheter skapas för cykel och elcykel i anslutning till bytespunkter så medborgarna kan få in **motion/träning** i vardagen

... ge medborgarna möjlighet att kunna få **poäng för de gånger man går/cyklar till jobbet** som man sen kan använda i kollektivtrafiken

... samverka för att skapa lokala gemensamma kontor som gör att fler som har lång resväg **slipper resa** till jobbet vissa dagar i veckan och kan spendera **mer tid med sina nära**

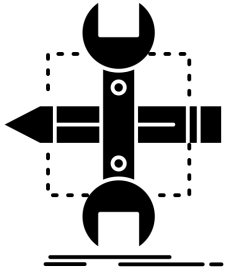

SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR HÅLLBART RESANDE

Utvecklingsområde 3

**Skapa förutsättningar
för hållbart resande**

**Region Värmland skall underlätta för
medborgarna att resa mer hållbart genom att
verka för fler klimatsmarta resealternativ**

| BESKRIVNING SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR HÅLLBART RESANDE

Det räcker inte med att bara motivera medborgare till att ändra sitt resande till mer hållbara alternativ. Region Värmland måste också verka för att skapa förutsättningar för ett mer hållbart resande, såsom ny infrastruktur, nya tjänster och nya resealternativ för medborgarna. Detta kan ske antingen i egen regi, genom samarbeten eller genom att uppmuntra och underlätta för andra aktörer att skapa lösningar som möjliggör ett mer hållbart resande.

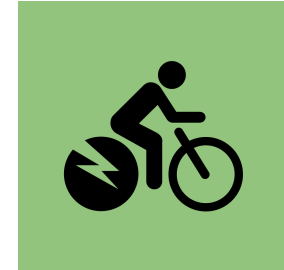
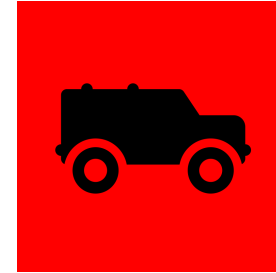
Region Värmland skall verka för ett mer hållbart resande med utgångspunkt i de geografiska förutsättningarna (t.ex. närhet och frekvens till hållbara alternativ) så väl som de individuella förutsättningarna (t.ex. livs- och arbetssituation).

**Region Värmland skall
underlätta för
medborgarna att resa mer
hållbart genom att verka
för fler klimatsmarta
resealternativ**

| SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR HÅLLBART RESANDE

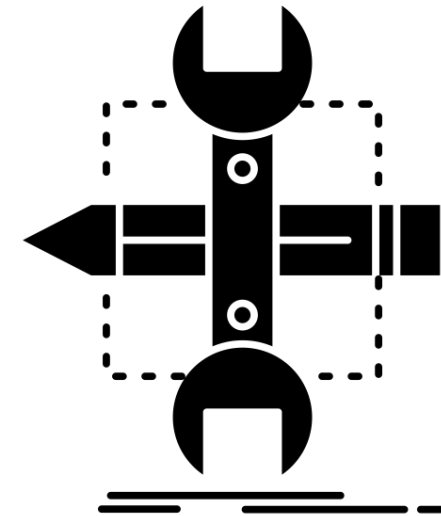
Målet är inte att utesluta icke hållbara resor men jobba för att successivt minimera dem genom att skapa bättre förutsättningar för attraktiva mer hållbara alternativ. Utifrån hur Värmlänningar reser idag så är "Åka själv i privat fordon" det minst hållbara alternativet och "Gå/Cykla" (eller att helt undvika att resa) är det mest hållbara alternativet. I framtiden kommer givetvis andra transportsätt och möjligheter att finnas, med t ex självkörande fordon, etc.

| PRINCIPER SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR HÅLLBART RESANDE

Region Värmland...

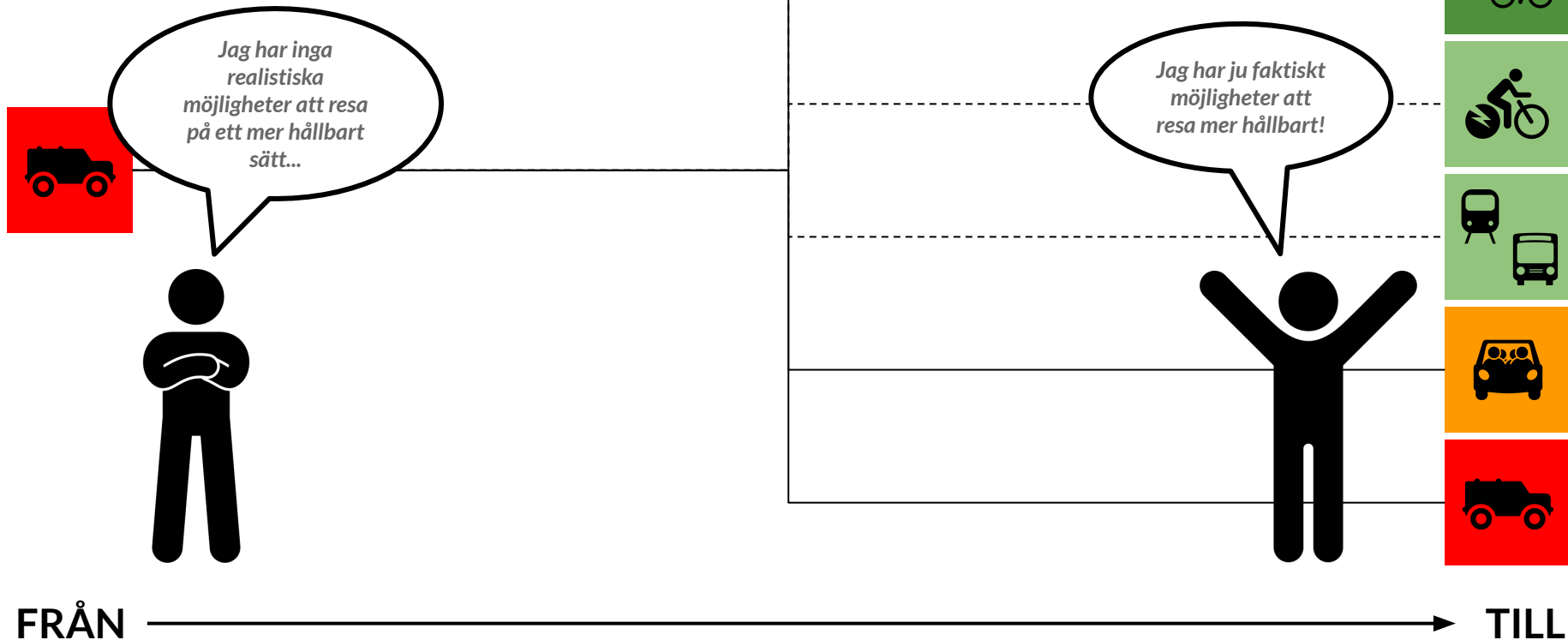
- ...underlättar för medborgare att välja mer hållbara resätt, t ex genom att verka för att hållbarare alternativ upplevs som mer attraktiva
- ...skapar förutsättningar för att medborgarna får fler attraktiva, realistiska hållbara val, t ex verka för att det testas och utvecklas nya tjänster som förenklar hållbart resande (alt. att undvika oönskade resor)
- ...driver frågor i samhället som förbättrar förutsättningarna att göra mer hållbara val, t ex uppmuntra övriga aktörer i samhället att förändra för att göra det möjligt för fler medborgare att resa mer hållbart
- ...verkar för att minimera antalet ej hållbara transporter, exempelvis genom att dessa resor trots allt blir så korta, effektiva och klimatsmarta som möjligt
- ...driver på och uppmuntrar utveckling av infrastruktur där det ger bäst effekt för fler hållbara resor, t ex genom att vidareutveckla och anpassa kollektivtrafiken för att bättre passa de lokala förutsättningarna

“Nu är det enklare för mig att välja hållbart”

SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR HÅLLBART RESANDE

Region Värmland skall jobba för att skapa bättre möjligheter för medborgare att resa på ett mer hållbart sätt utifrån regionens och individens förutsättningar.

| EXEMPEL TILLÄMPNING SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR HÅLLBART RESANDE

Region Värmland skapar förutsättningar för hållbart resande t ex genom att...

... skapa goda förutsättningar för att **säkert parkera** bil/elbil/elcykel/cykel vid bytespunkter, gärna med **laddmöjligheter**

... verka för att **gång- och cykelbanor** byggs och förbättras speciellt i anslutning till kollektivtrafik

... stötta utvecklingen av lösningar och tjänster som **minimerar oönskade resor**

... utvecklar eller låta utveckla tjänster som underlättar **överblick, köpa resa** och **skapa kontroll** under resa oavsett transportval

... testa och utveckla tjänster för **samåkning** i privatbilar, sjuktransport och skolbuss

STÖTTA SUCCESSIV FÖRÄNDRING

Utvecklingsområde 4

**Stötta successiv
förändring**

**Region Värmland skall stötta medborgare att
successivt välja mer hållbart resande**

| BESKRIVNING STÖTTA SUCCESSIV FÖRÄNDRING

Region Värmland skall stötta till en successiv förflyttning till mer hållbart resande. Många är fast i sina vanor och har svårt att helt byta ut sitt standardsätt att resa till ett mer hållbara alternativ. För att nya vanor skall tillämpas, anpassas och införlivas i medborgares vardag så måste förändringen göras stegvis och över tid. Det handlar inte om att helt och hållet ersätta privat transport med kollektivtrafik utan istället att få medborgare att steg för steg välja mer hållbart.

Om man på det sättet får möjlighet att “prova på” ett hållbarare alternativ där man ser klara fördelar finns chansen att man fortsätter att byta ut resor i sin vardag till andra alternativ och en förändringsresa är igång.

**Region Värmland skall
stötta medborgare att
successivt välja mer
hållbart resande**

| PRINCIPER STÖTTA SUCCESSIV FÖRÄNDRING

Principer: Region Värmland...

- ...ska **stötta och underlätta** så att fler och fler av medborgarnas transporter sker mer hållbart
- ...ska inspirera att, utifrån medborgares förutsättningar, **minimera sina mindre hållbara resor.**
- ...ska **stötta medborgarna att ställa om sina liv** till mer hållbart resande och där det är möjligt långsamt **“fasa ut” mindre hållbara alternativ**
- ...ska **sänka instegen** att välja mer hållbara alternativ för alla, även om man bara åker sällan
- ...ska **visa uppskattning** för medborgares framsteg och uppmuntra till fler positiva förändringar
- ...ska **åskådliggöra nyttan** av medborgarnas ansträngningar

**“Nu kan jag resa
hållbart mer ofta”**

STÖTTA SUCCESSIV FÖRÄNDRING

FRÅN

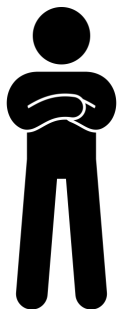
TILL

Alltid välja bil oavsett resa

M T O T F L S

Enkelt och bekvämt med bil!

Tar tåget en dag i veckan - åker bil till tåget

M T O T F L S

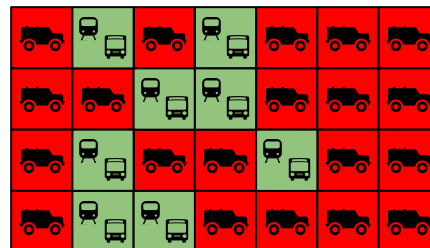

Sov skönt på tåget den dagen!

Tar tåget två dagar i veckan - åker bil till tåget

M T O T F L S

Jobbade på tåget och hann förbereda!

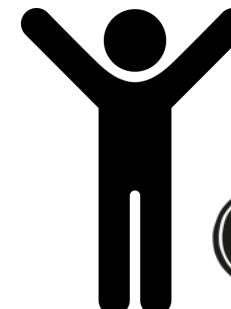

Tar tåget två dagar i veckan - cyklar till tåget och på helgen

M T O T F L S

Nu får jag dessutom min vardagsträning på köpet!

| EXEMPEL TILLÄMPNING STÖTTA SUCCESSIV FÖRÄNDRING

Region Värmland stöttar till successiv förändring t ex genom att...

- ... se till att det är **enkelt att planera och genomföra resor** även om jag bara väljer andra alternativ vid enstaka tillfällen
- ... erbjuda **prova på kollektivtrafik** t ex en gång i veckan för att själv uppleva fördelarna
- ... **uppmuntra folk att cykla** vissa dagar till jobbet eventuellt med poäng som sen kan ge rabatt i kollektivtrafiken
- ... göra det **enkelt** t ex kunna använda sitt bankkort för att **köpa** enkelbiljetter

"Nu när jag testat på att cykla till jobbet känner jag att det verkligen har sina fördelar - och så är det bättre för miljön! Dessutom får jag poäng till kollektivtrafiken!"

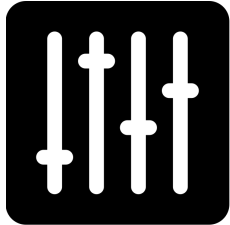

ANPASSA ERBJUDANDET

Utvecklingsområde 5

Anpassa erbjudandet

**Region Värmland skall anpassa
mobilitetserbudandet utifrån befolkningstäthet
& närhet till realistiska hållbara resesätt**

| BESKRIVNING ANPASSA ERBJUDANDET

Region Värmland bör anpassa sitt erbjudande utifrån medborgarnas förutsättningar. Mobilitetserbjudandet behöver anpassas till områdets befolkningstäthet och närhet till hållbara transportalternativ. Detta för att medborgarna ska uppleva att regionen förstår deras situation och samtidigt att det finns ett rimligt underlag för olika typer av tjänsteutbud. Hos de flesta finns det en förståelse och acceptans för att utbudet av alternativ kommer att variera beroende på var i Värmland man bor. Detta innebär att det kommer finnas olika mål, riktlinjer och lösningar för hållbart resande beroende på regionens olika förutsättningar.

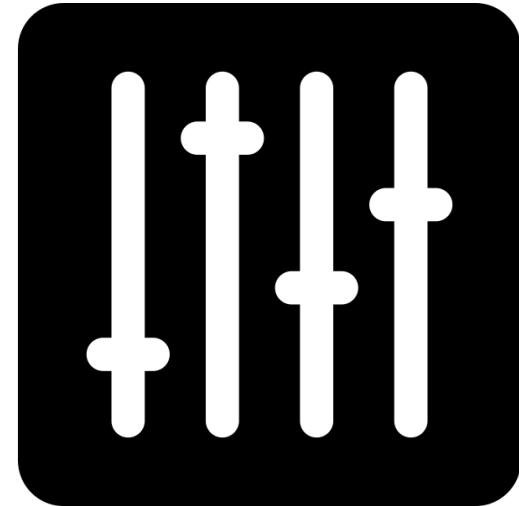
**Region Värmland skall
anpassa
mobilitetserbjudandet
utifrån befolkningstäthet &
närhet till realistiska
hållbara resesätt**

| PRINCIPER ANPASSA ERBJUDANDET

Region Värmland...

- ...**anpassar sitt erbjudandet** utifrån de olika förutsättningar som finns i de olika delarna av regionen
- ...**samarbetar med lokala aktörer** för att nyttja lokala förutsättningar
- ...**verkar för att de transporter som finns nyttjas så effektivt som möjligt**
- ...**minimerar dåligt utnyttjade transporter** och försöker dela på resurser om möjligt

“Hållbart resande
anpassat också för
oss”

| ANPASSA ERBJUDANDET

ERBJUDANDESTRATEGI

- Få bilister att välja mer miljövänliga bilar
- Skapa tjänster för samåkning
- Öppna för samåkning i Skoltrafik och Sjuktransporter
- Skapa förutsättningar för att undvika oönskade resor genom att verka för distansarbete och "work hubs"
- Skapa säkra cykel/elcykel/bilparkeringar vid bytespunkter
- On-demand kollektivtrafik

ERBJUDANDESTRATEGI

- Göra kollektivtrafik mer attraktivt än bil
- Förbättra för cyklister/elcyklister och gångtrafikanter
- Skapa överblick över tjänsteutbudet
- Testa och utveckla MaaS-tjänster med bilpool och hyrcykel som del i månadskortet
- Verka för mer utrymme för kollektivtrafik, cykel- och gångtrafik i stadsmiljön
- Hög kollektivtrafikfrekvens

Låg befolkningstäthet &
få alternativ

Hög befolkningstäthet &
många alternativ

| EXEMPEL PÅ TILLÄMPNING ANPASSA ERBJUDANDET

Region Värmland anpassar erbjudandet t ex genom att...

- ... erbjuda **samåkningstjänster** i delar av regionen med lägre befolkningstäthet
- ... **utnyttja ledig kapacitet** i skoltrafik och sjuktransporter för samåkningstjänster
- ... verka för att skapa lokala "work hubs" för att **undvika oönskade resor** t ex att behöva åka in till arbetet varje dag
- ... **testa och utveckla MaaS-tjänster** i mer tätbefolkade delar med bl a möjlighet till bilpool och hyrcykel
- ... verka för att göra **hållbara alternativ snabbare och enklare** i tätbefolkade delar genom bl a att prioritera utrymme för kollektiv-, cykel- och gångtrafik

MÅLSÄTTNING/MÄTNING

ÖVERGRIPANDE MÅL

Det övergripande målet för Region Värmland är att medborgarna väljer att göra allt **fler av sina resor mer hållbara** eller välja att **inte** alls genomföra för medborgarna **oönskade resor**, dvs. en förflyttning sig till höger i figuren (A).

Det andra övergripande målet är att göra **varje resa så hållbar som möjligt** inom valt trafikslag, exempelvis att göra bilresorna så hållbara som möjligt genom att välja så miljövänlig bil som möjligt, dvs. flytta till höger inom respektive ruta i figuren (B).

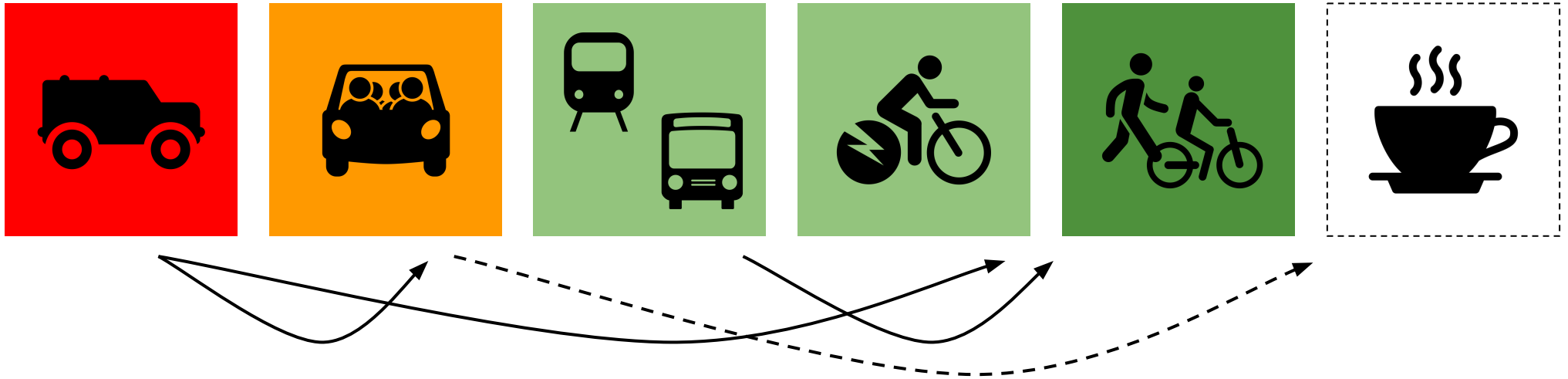

A →

B →

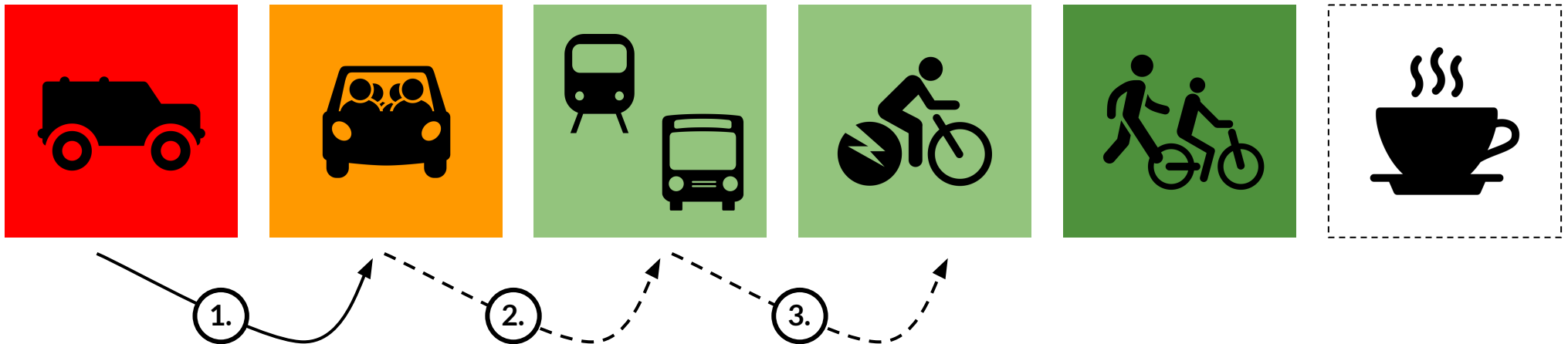
UTGÅ FRÅN FÖRUTSÄTTNING & SITUATION

Region Värmland skall hjälpa våra medborgare att göra mer hållbara val utifrån deras förutsättningar och situation...

| STÖTTA I FÖRFLYTTNINGEN

... och hjälpa dem i förflyttningen mot ett mer hållbart resande...

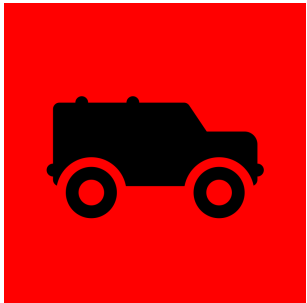
BREDDA DEFINITIONEN AV HÅLLBART RESANDE

Region Värmland ska bredda definitionen av hållbart resande från kollektivtrafik till att även inkludera all typ av aktivt resande, såsom elcykel, gång och cykel

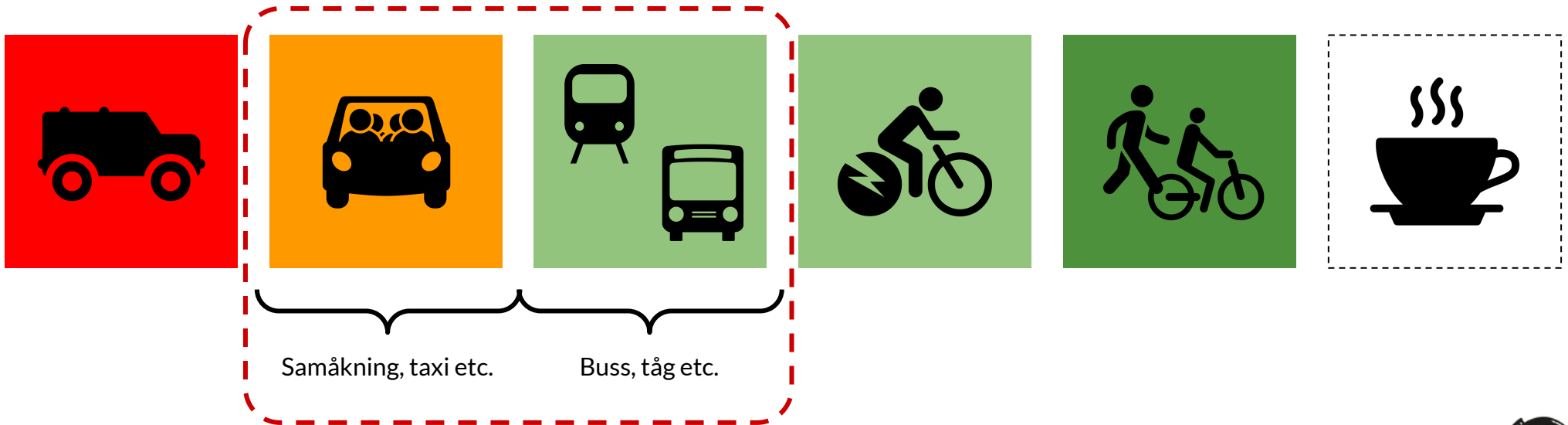
| HÅLLBART RESANDE ÄR OCKSÅ ATT INTE RESA

Hållbart resande är också att man undviker oönskade resor

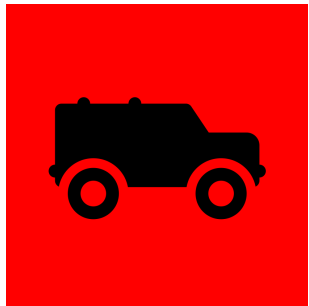
| MÅL - SAMÅKNING ÄR OCKSÅ KOLLEKTIVTRAFIK

Region Värmland skall bredda definitionen av kollektivt resande från kollektivtrafik i offentlig regi till att inkludera all typ av kollektivtrafik

| MÅL - VARJE TRANSPORTSLAG SKA BLI MER HÅLLBART

Region Värmland skall jobba för att att varje transportslag blir mer hållbart i sig

Hybridbil, elbil, mer resurseffektiva transporter

Etanolbuss, elbuss, förnyelsebar el, mer resurseffektiva transporter

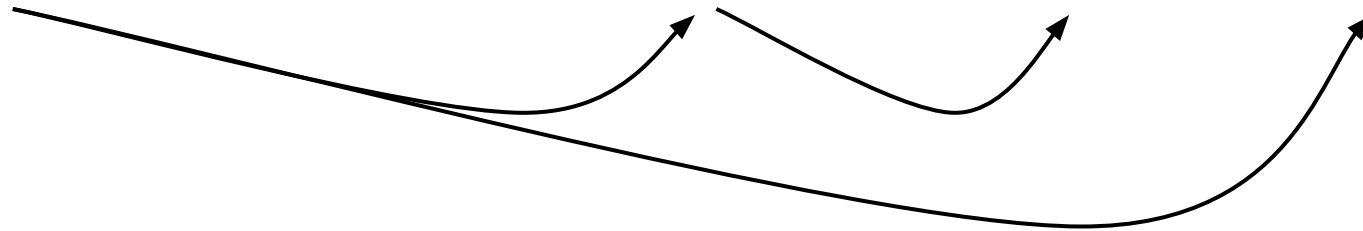
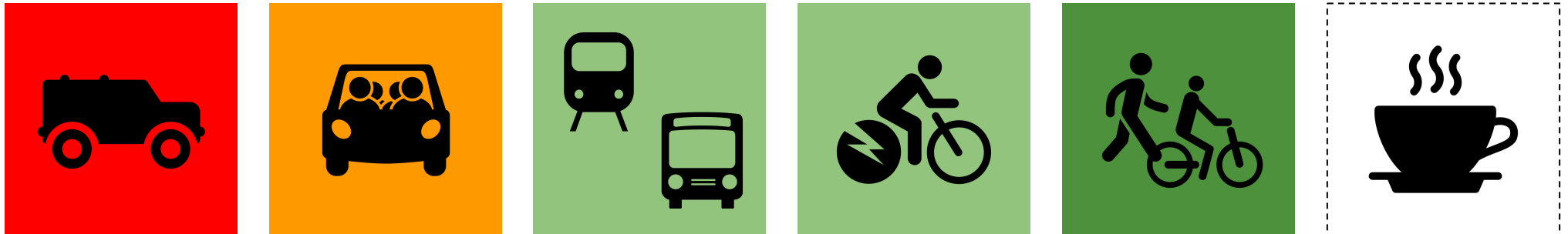
| MÅL - FÅ BILISTER ATT SAMÅKA

Där den traditionella kollektivtrafiken inte finns som ett alternativ eller där avstånden är långa skall Region Värmland underlätta för samåkning (eller gå/cykla kortare sträckor)

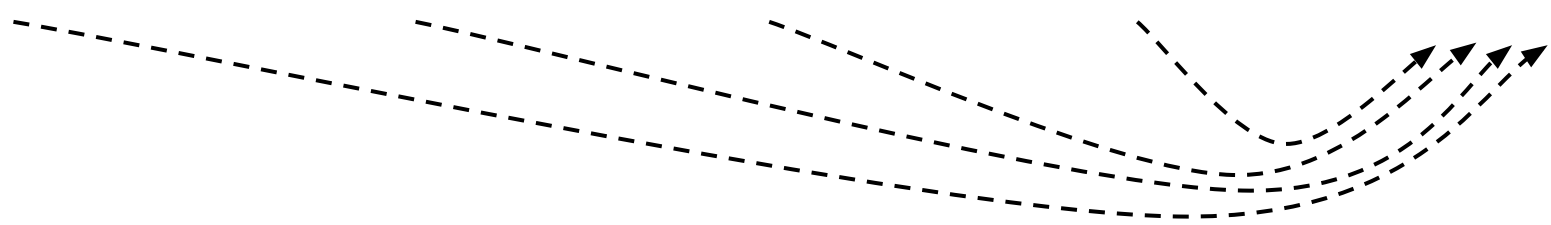
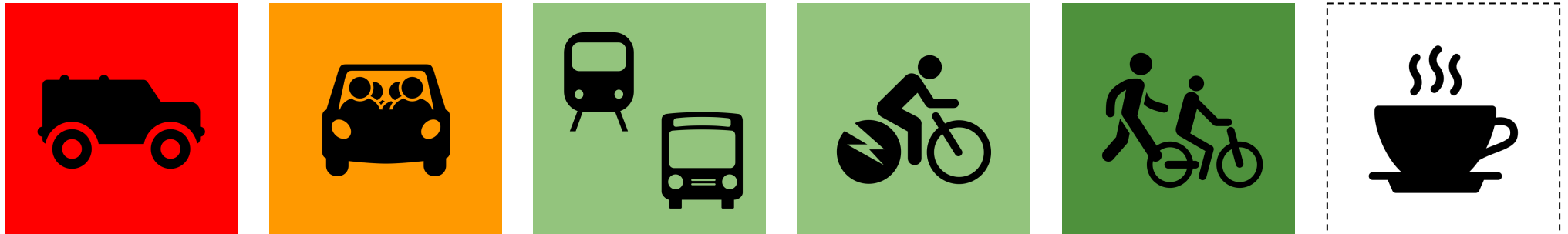
| MÅL - STÖTTA I ATT VÄLJA MER AKTIVT RESANDE

Där kollektivtrafiken är väl utbyggd och avstånden är korta skall Region Värmland se till att aktivt resande det mest attraktiva valet

| MÅL - UNDVIKA, FÖR MEDBORGARNA, OÖNSKADE RESOR

... och Region Värmland skall underlätta att vissa oönskade resor kan undvikas helt och hållet

| SAMMANFATTNING MÅLSÄTTNING/MÄTNING

Följande områden är förslag på vad som skulle kunna mätas för att följa förflyttningen mot mer hållbart resande i regionen.

- Andelen samåkande i förhållande till icke samåkande biltrafik
- Förändring i marknadsandelen kollektiva transporter (antal samåknings- och kollektivtrafikresor) i förhållande till resor med icke samåkande biltrafik
- Förändring i marknadsandelen hållbara transporter (resor med kollektivtrafik och gång/cykelresor) i förhållande till resor med icke samåkande biltrafik
- (Mätning av inställda icke önskade resor) t ex ersatta med distansarbete (eller arbete i s k Work hubs)
- Attitydförändringar

SAMMANFATTNING & SLUTSATSER

| SAMMANFATTNING FRAMTIDENS MOBILITET 1(4)

TA ANSVAR FÖR HELHETEN: För att få människors liv att fungera med transporter i vardagen och samtidigt möta målen i Agenda 2030, så måste Region Värmland hjälpa medborgarna att resa mer hållbart. Regionen behöver ta ett bredare grepp än kollektivtrafiken och få ett utökat ansvarsområde till att orkestrera hela mobilitetssystemet för att möjliggöra hållbara transporter oavsett transportslag och aktör.

SKAPA MOTIVATION TILL FÖRÄNDRING Personlig vinning är för många en stark drivkraft till förändring, t ex att transporten upplevs som smidigare, bekvämare, trevligare, enklare, effektivare, snabbare, billigare eller mer hälsosam. Hållbarhet i sig är inte en primär drivkraft. Regionen bör utnyttja de identifierade drivkrafterna för att få medborgarna att ändra sina resebeteenden.

SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR HÅLLBART RESANDE Region Värmland måste också verka för att skapa förutsättningar för ett mer hållbart resande, såsom ny infrastruktur, nya tjänster och nya resealternativ för medborgarna. Detta kan ske antingen i egen regi, genom samarbeten eller genom att uppmuntra och underlätta för andra aktörer att skapa lösningar som möjliggör ett mer hållbart resande.

| SAMMANFATTNING FRAMTIDENS MOBILITET 2(4)

STÖTTA SUCCESSIV FÖRÄNDRING: Många är fast i sina vanor och har svårt att helt byta ut sitt standardsätt att resa till mer hållbara alternativ. För att nya vanor ska tillämpas, anpassas och införlivas i medborgares vardag så måste förändringen göras stegvis och över tid. Det handlar inte om att helt och hållet ersätta privat transport med kollektivtrafik, utan istället att få medborgare att steg för steg välja mer hållbart.

ANPASSA ERBJUDANDET: Mobilitetserbjudandet behöver anpassas både utifrån medborgarnas individuella behov och beteenden samt vilka förutsättningarna i form av möjliga transportval som kan erbjudas i de olika delarna av regionen. Regionen bör prioritera det som har störst potential för att ge effekt på de uppsatta målen. Utveckling av nya tjänster måste bedrivas tillsammans med medborgare och övriga aktörer som både har direkt och indirekt påverkan på människors resval.

| SAMMANFATTNING FRAMTIDENS MOBILITET 3(4)

VISION/MÅLBILD: Smart resande i Värmland innebär att Region Värmland ska skapa förutsättningar för smart, enkelt & attraktivt resande för en hållbar levande region. Ordet smart står för: hållbart, enkelt, attraktivt, bekvämt, tillgängligt och resurseffektivt samt att utvecklingen av mobilitet i regionen sker utifrån medborgarnas förutsättningar, behov, beteenden och förväntningar. Hela mobilitetssystemet ska vara smart - klimatsmart och bygga på smarta tjänster som tar tillvara på digitaliseringens och teknikutvecklingens möjligheter. Varje trafikslag ska också vara smart så att medborgarna kan vara smarta som bilister men också ha tillgång till smart kollektivtrafik.

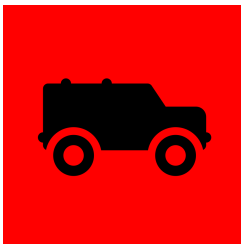

Smart resande i Värmland

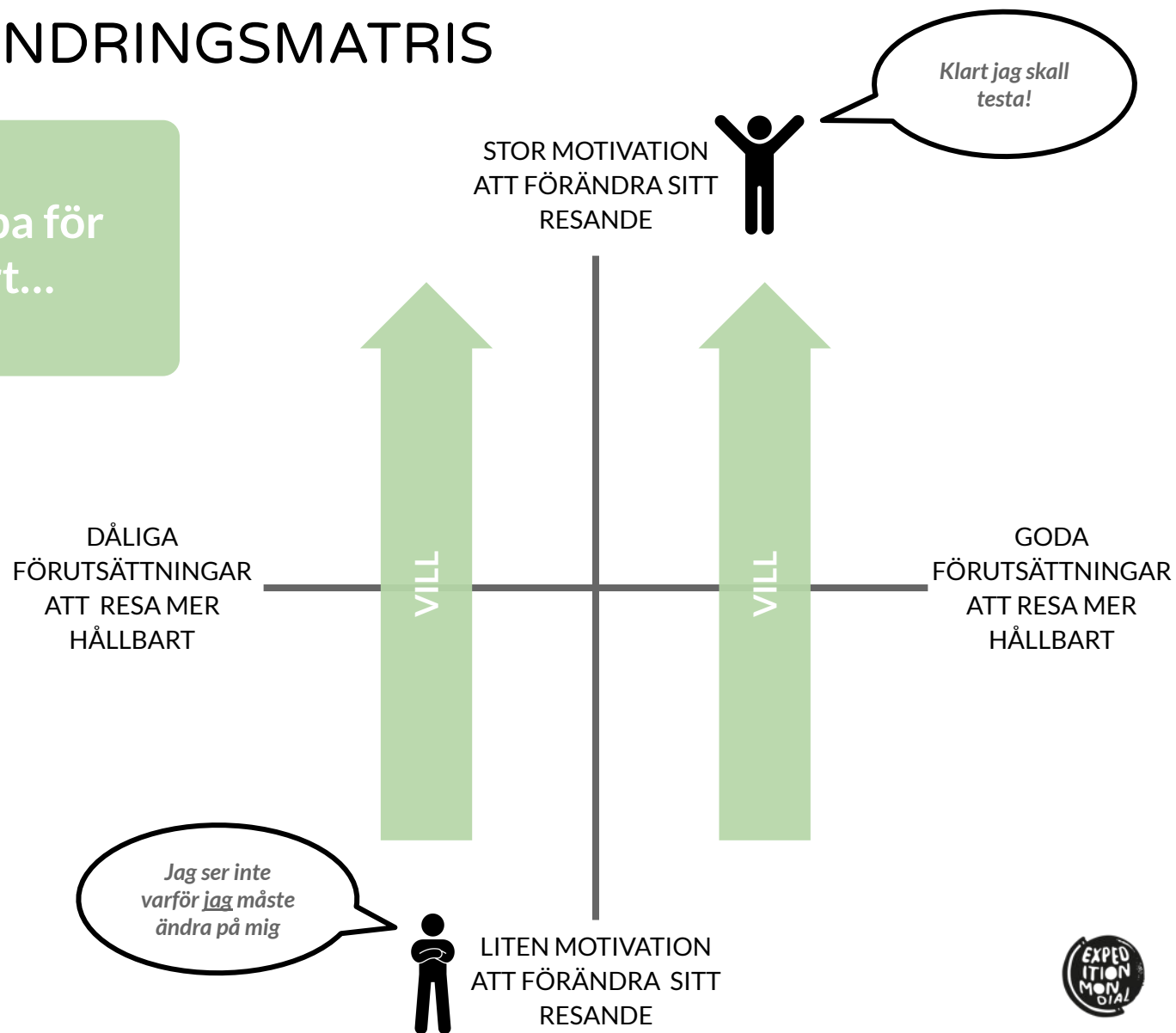
| SAMMANFATTNING FRAMTIDENS MOBILITET 3(4)

ÖVERGRIPANDE MÅLSÄTTNING/MÄTNING Det övergripande målet för Region Värmland är att medborgarna väljer att göra allt fler av sina resor mer hållbara eller välja att inte alls genomföra för medborgarna oönskade resor, dvs. en förflyttning sig till höger i figuren. Det andra övergripande målet är att göra varje resa så hållbar som möjligt inom valt trafikslag, exempelvis att göra bilresorna så hållbara som möjligt genom att välja så miljövänlig bil som möjligt, dvs. flytta till höger inom respektive ruta i figuren.

| SLUTSATSER FÖRÄNDRINGSMATRIS

Region Värmland skall jobba för att fler *vill* resa mer hållbart...

| SLUTSATSER FÖRÄNDRINGSMATRIS

... och att fler också *kan* resa mer hållbart

Jag har inga realistiska möjligheter att resa på ett mer hållbart sätt...

DÅLIGA FÖRUTSÄTTNINGAR ATT RESA MER HÅLLBART

STOR MOTIVATION ATT FÖRÄNDRA SITT RESANDE

KAN

Jag har ju faktiskt möjligheter att resa mer hållbart!

GODA FÖRUTSÄTTNINGAR ATT RESA MER HÅLLBART

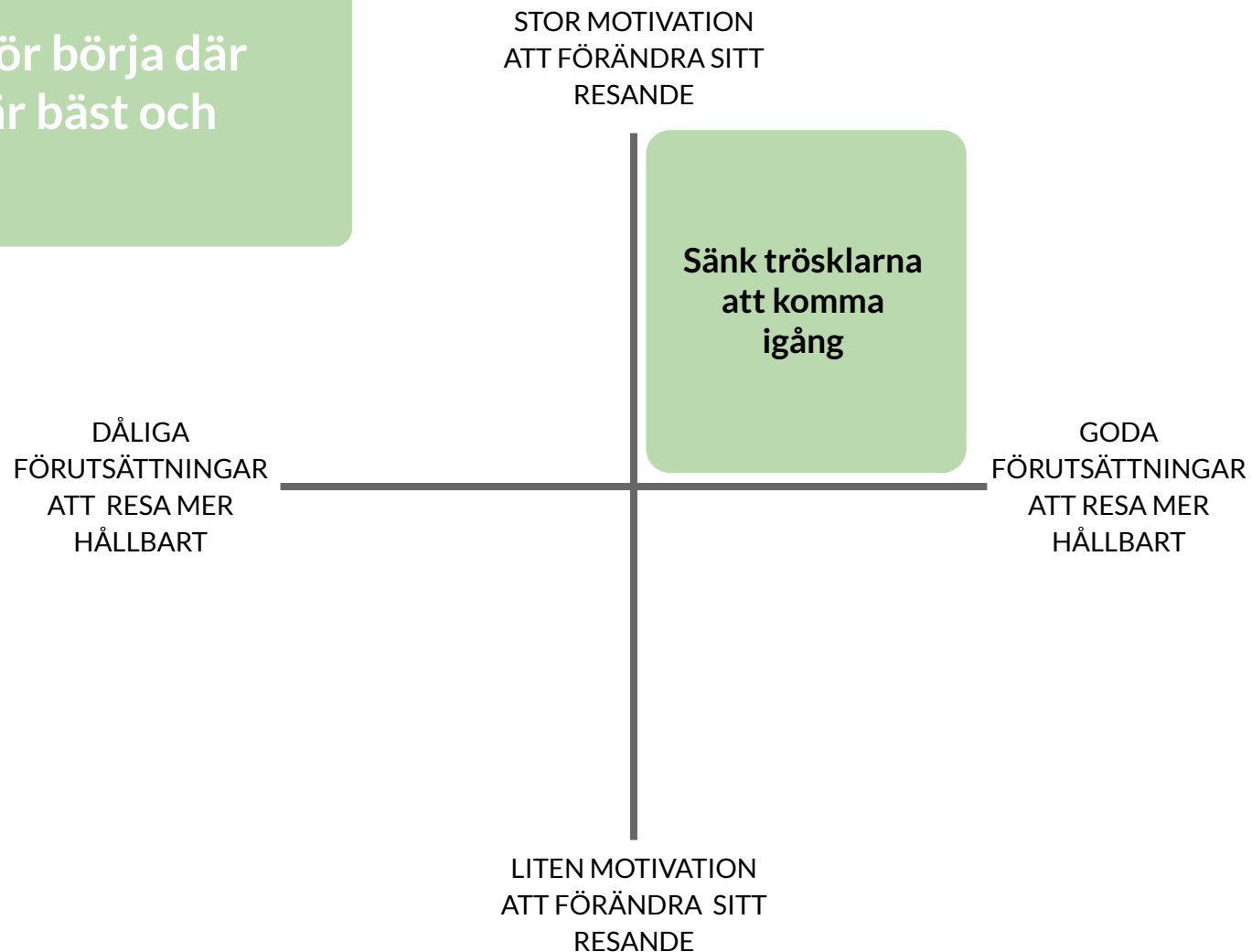
KAN

LITEN MOTIVATION ATT FÖRÄNDRA SITT RESANDE

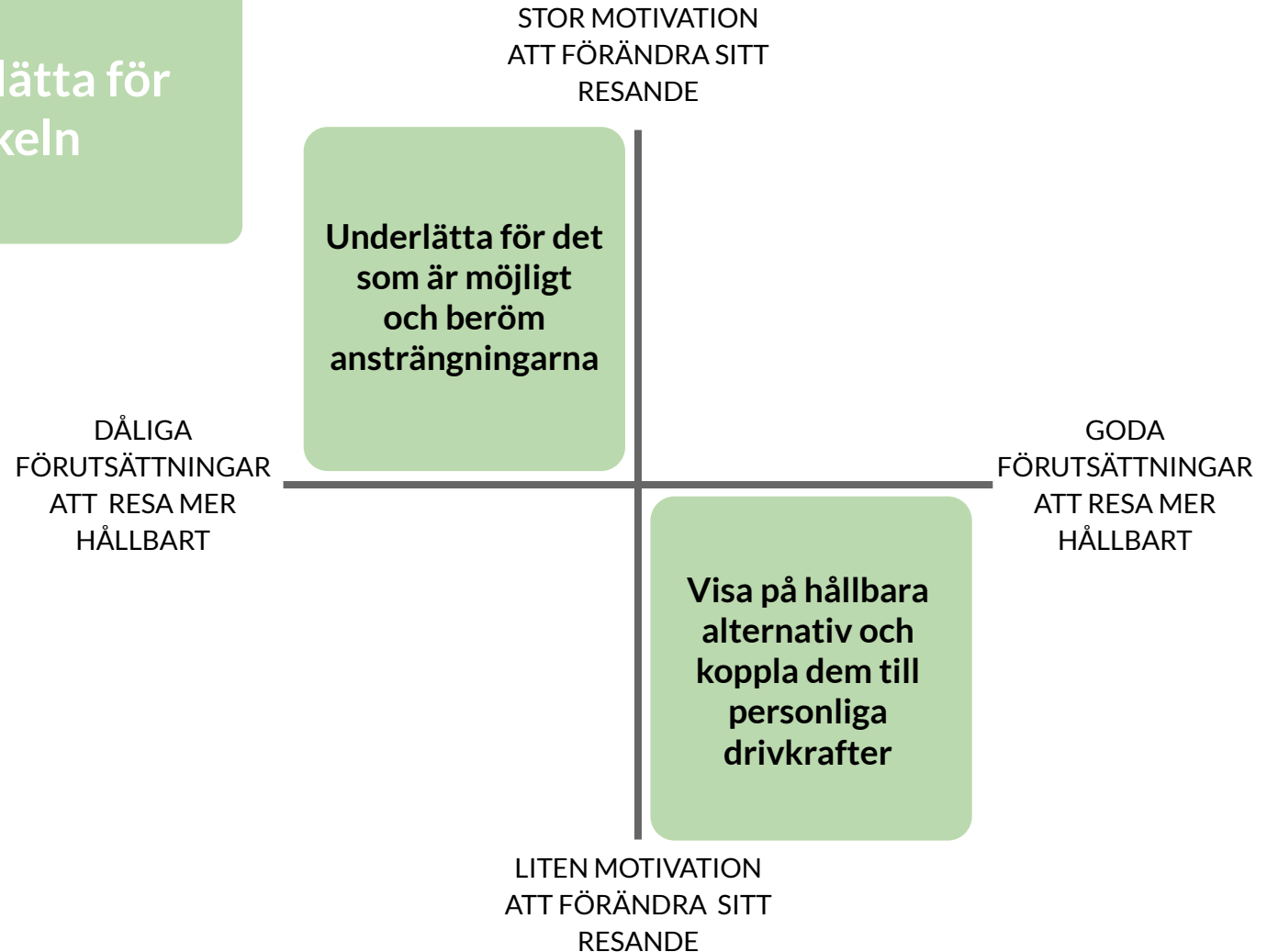
| SLUTSATSER FÖRÄNDRINGSMATRIS

Region Värmland bör börja där
förutsättningarna är bäst och
effekten störst...

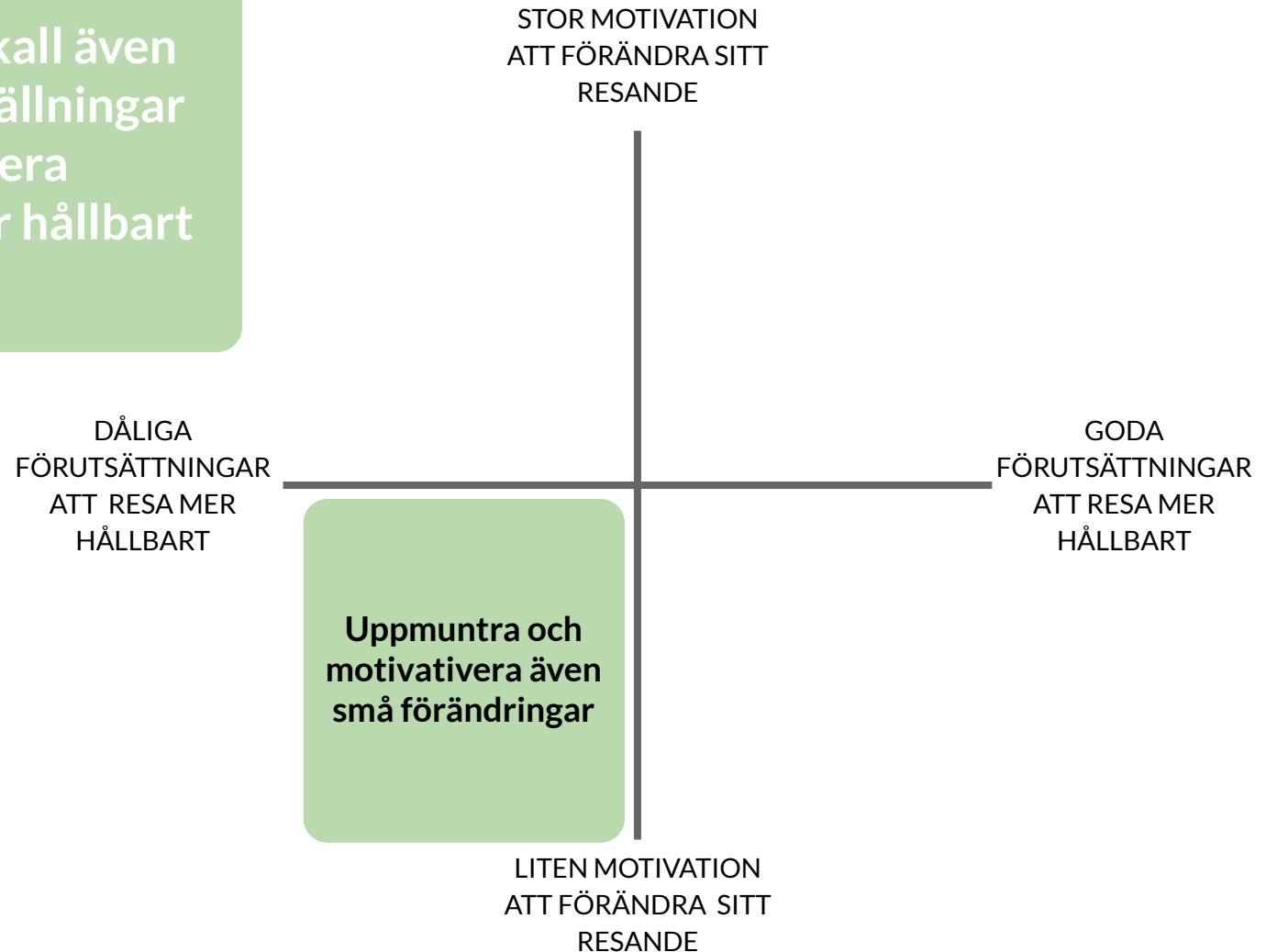
| SLUTSATSER FÖRÄNDRINGSMATRIS

... men också underlätta för de som står på tröskeln

| SLUTSATSER FÖRÄNDRINGSMATRIS

Region Värmland skall även verka för små omställningar och fortsätta motivera medborgare till mer hållbart resande.

| SAMMANFATTNING EKOSYSTEMET

MEDBORGARE

Skapa motivation till förändring

Nyttja drivkrafter för att förändra resebeteenden

Stötta successiv förändring

Stötta medborgare att successivt välja mer hållbart resande

Anpassa erbjudandet

Anpassa erbjudandet utifrån befolkningstäthet & närhet till realistiska hållbara alternativ

SYSTEMET

Skapa förutsättningar för hållbart resande

Skapa förutsättningar för ny infrastruktur, nya tjänster & möjligheter för mer hållbart resande

Ta ansvar för helheten

Gå från kollektivtrafikaktör till att orkestrera ett sammanhållet mobilitetssystem

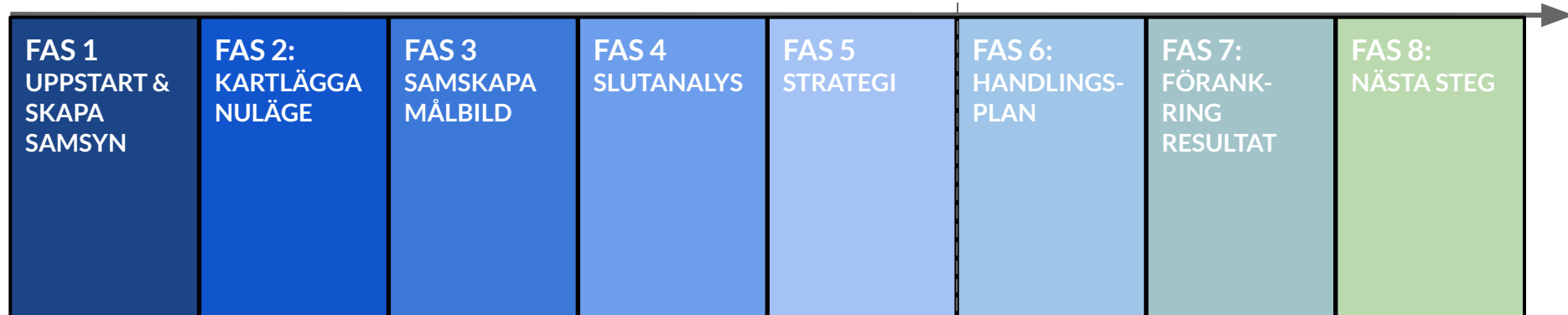
NÄSTA STEG

PROJEKTPLAN

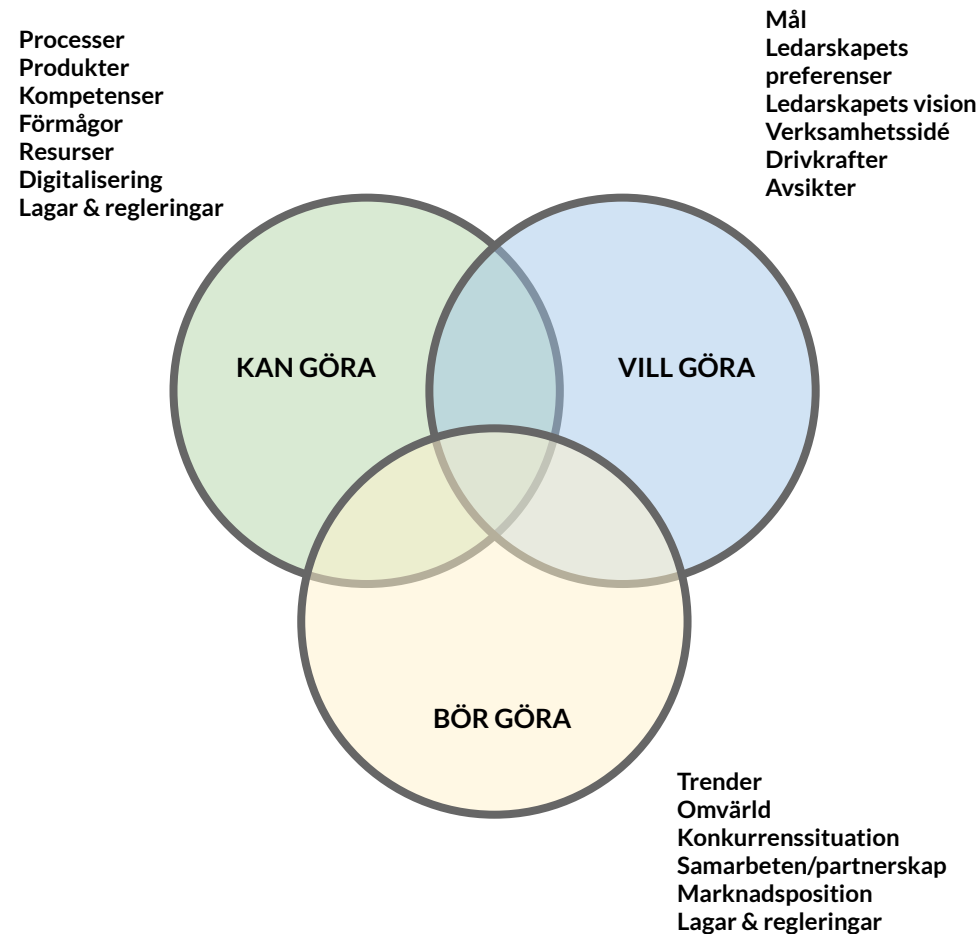
Årsskiftet

Det övergripande målet för Region Värmland är att medborgarna väljer att göra allt fler av sina resor mer hållbara eller

NÄSTA STEG

- Nästa steg i processen är att väva in delar av materialet i kommande Trafikförsörjningsprogram och strategin Målbild 2040 som är under framtagning inom Region Värmland.
- Parallellt med detta kommer materialet förankras ytterligare i organisationen genom olika aktiviteter.
- Arbetet med att ta fram en handlingsplan - en Roadmap bör också påbörjas för att tydliggöra vägen framåt och vem som är ansvarig för vilken del samt vilka förutsättningar som krävs för att kunna genomföra strategin i form av beslut, resurser, etc.

Vi utvecklar din förmåga
att skapa fantastiska
kundupplevelser

APPENDIX

| UTVECKLINGSOMRÅDEN

Ta ansvar för
helheten

Region Värmland skall gå från dagens roll som
kollektivtrafikaktör till att orkestrera ett
sammanhållet mobilitetssystem

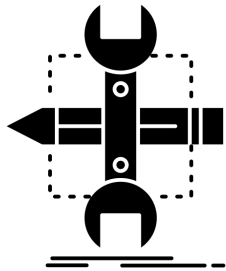
Skapa motivation
till förändring

Region Värmland skall underlätta för
medborgarna att vilja välja mer hållbart genom
att utgå ifrån deras drivkrafter för förändring

| UTVECKLINGSOMRÅDEN

Skapa förutsättningar
för hållbart resande

Region Värmland skall underlätta för
medborgarna att resa mer hållbart genom att
verka för fler klimatsmarta resealternativ

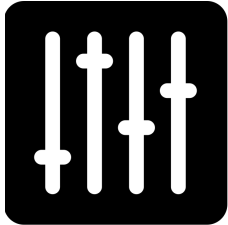
Stötta successiv
förändring

Region Värmland skall stötta medborgare att
successivt välja mer hållbart resande

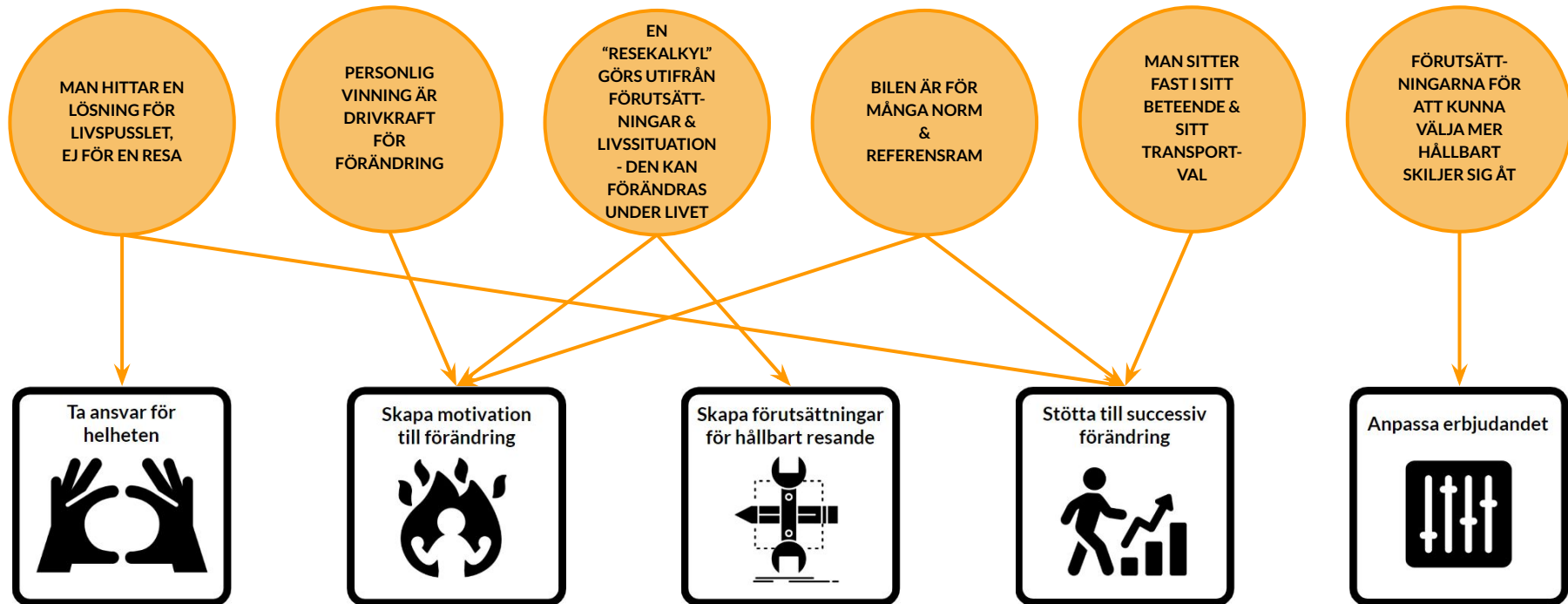
| UTVECKLINGSOMRÅDEN

Anpassa erbjudandet

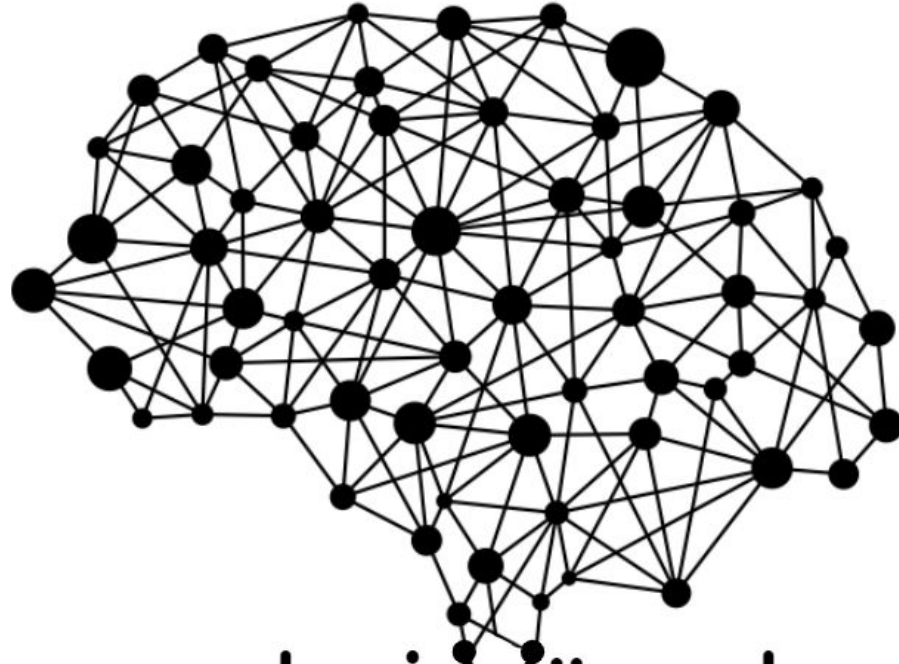

**Region Värmland skall anpassa
mobilitetserbjudandet utifrån befolkningstäthet
& närhet till realistiska hållbara resesätt**

UTVECKLINGSOMRÅDEN FRAMVÄXTA UR INSIKTERNA

| VISION/MÅLBILD

Smart resande i Värmland

| UTVECKLINGSOMRÅDEN

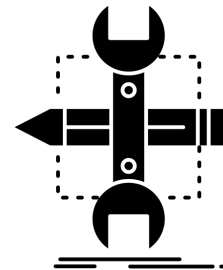
Ta ansvar för
helheten

Skapa motivation
till förändring

Skapa förutsättningar
för hållbart resande

Stötta successiv
förändring

Anpassa erbjudandet

